

H. 249 fr. början

ARCHIVES DES TRADITIONS POPULAIRES SUÉDOISES

1946 (LIVR. 249)

SVENSKA
LANDSMÅL

OCH
SVENSKT FOLKLIV

TIDSKRIFT UTGIVEN AV

LANDSMÅLS- OCH FOLKMINNESARKIVET I UPPSALA

GENOM

DAG STRÖMBÄCK

1946

Bil. 2

MEDELPADS FOLKMÅL

AV

A. VESTLUND

S. I—IV, 1—2, 131—139.

STOCKHOLM

P. A. NORSTEDT & SÖNER

*Boklåspris för årgång kr. 10.
för detta häfte särskilt kr. 2.*

SVENSKA LANDSMÅL OCH SVENSKT FOLKLIV. B. 48.

ARCHIVES DES TRADITIONS POPULAIRES SUÉDOISES. B. 48.

LES PATOIS DE LA PROVINCE
DE MEDELPAD

INTRODUCTION

CHAP. I—II.

PAR

ALFRED VESTLUND

STOCKHOLM 1923—1947

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

468695

SVENSKA LANDSMÅL OCH SVENSKT FOLKLIV. B. 48.

ARCHIVES DES TRADITIONS POPULAIRES SUÉDOISES. B. 48.

MEDELPADS FOLKMÅL

INLEDNING

KAP. I—II

AV

ALFRED VESTLUND

STOCKHOLM 1923—1947

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

463695

Tidskriftsupplagan av detta arbete är tryckt
med särskilt anslag av
HUMANISTISKA FONDEN.

INNEHÅLL.

Inledning	s. 3
Kap. I. Det medelpadska dialektområdet	9
§ 1. Skiljaktigheter mellan målen i Medelpad och Ångermanland	10
§ 2. Skiljaktigheter mellan målen i Medelpad och Jämtland	22
§ 3. Haverömålets dialektgeografiska ställning	36
§ 4. Skiljaktigheter mellan medelpadska och häll- singska	55
Kap. II. Vokaler i tryckstark ställning. Äldre ä	68
§ 5. I gammal kort öppen stavelse uppträder ä som öppet a (a)	69
§ 6. Avvikelser från den i föregående paragraf uppställda huvudregeln	74
§ 7. I urspr. kort slutna stavelse uppträder äldre ä som a	81
§ 8. Avvikelser från den i föregående paragraf uppställda huvudregeln	85
§ 9. Äldre uddljudande ä uppträder i urspr. kort stavelse, såväl öppen som slutna, sporadiskt som a (e, o)	88
§ 10. Äldre ä framför b-förbindelser	91
§ 11. Äldre ä framför d-förbindelser	93
§ 12. Äldre ä framför f-förbindelser	94
§ 13. Äldre ä framför g-förbindelser	95
§ 14. Äldre ä framför k-förbindelser	97
§ 15. Äldre ä framför l-förbindelser	101
§ 16. Äldre ä framför m-förbindelser	108
§ 17. Äldre ä framför n-förbindelser	110
§ 18. Äldre ä framför p-förbindelser	122
§ 19. Äldre ä framför r-förbindelser	123
§ 20. Äldre ä framför s-förbindelser	131
§ 21. Äldre ä framför t-förbindelser	134
§ 22. Äldre ä framför v-förbindelser	136
§ 23. Substitution av rspr. långa a-ljud	137
Efterord	139

TABLE DES MATIÈRES.

Introduction	p. 3
Chap. I. La répartition géographique du dialecte de Medelpad	p. 9
§ 1. Différences entre le dialecte de Medelpad et celui de Ångermanland p. 10.	
§ 2. Différences entre le dialecte de Medelpad et celui de Jämtland p. 22.	
§ 3. Position géographique du dialecte de Haverö p. 36.	
§ 4. Différences entre le dialecte de Medelpad et celui de Hälsingland. p. 55.	
Chap. II. Voyelles en position accentuée	p. 68.
§ 5—22. Ancien <i>ā</i> : dans une syllabe ancienne brève et ouverte p. 69, 74; dans une syllabe ancienne brève et fermée p. 81, 85; comme son initial dans une syllabe ancienne brève p. 88; lorsque a est placé devant b p. 91; lorsque a est placé devant d p. 93; lorsque a est placé devant f p. 94; lorsque a est placé devant g p. 95; lorsque a est placé devant k p. 97; lorsque a est placé devant l p. 101; lorsque a est placé devant m p. 108; lorsque a est placé devant n p. 110; lorsque a est placé devant p p. 122; lorsque a est placé devant r p. 123; lorsque a est placé devant s p. 131; lorsque a est placé devant t p. 134; lorsque a est placé devant v p. 136; substitution de l'a longue de la langue écrite p. 137.	
Post-scriptum	p. 139.

bar lyder däremot *bar*, *bār* (se § 8 mom. 1). Den förklaring, som Wigforss SHF s. 207 ger ock till vilken E. Noreen, Ärtm. Ij. s. 42 ansluter sig, träffar med all sannolikhet det rätta. Där framhålles, »att **barfött** såsom ett synnerligen vanligt ord undgått inflytande från det enkla *bar* ock bevarat ett regelbundet *a* framför konsonantförbindelse». I sammansättningar av mer tillfällig natur, i vilka associationen med simplex följaktligen är starkare, förekommer också dettas *a*-kvalitet, t. ex. *mæn ha va bārjōta* 'medan det var bart' Se.

I mom. f ovan beröras ett par fall, i vilka *a* tydligt beror på substitution, t. ex. *kvalt* 'kvart'. Mönster ha givetvis härovan anförda ord utgjort. Som synes av exemplen i mom. f, inträder substitutionen blott undantagsvis ock lokalt. Så sker även annars i fråga om unga lånord, t. ex. *pårvæl* m. 'parvel' LiBo, men *pårvæl* Se.

Ett par hithörande ord visa sig vara lokalt olika utvecklade, nämligen *marknad* ock *varv*. Formerna av det förra äro: *mätŋ* SeTiHäLjLiHoTuAtNj, *mätŋ* BoTo. Den senare formen hör, som synes, hemma i sydväst. Att ordet uppvisar både *a* ock *æ*, sammanhänger tydligt med den olika utvecklingen av den efterföljande konsonantgruppen. *Varv* uppvisar formerna: *varv* SeHäLiTu; *tämtvärv* 'första stockvarvet i ett hus' SeAt; *vörv* BoTo, *vörv* Nj (Lmf). Härtill kommer ett på subst. bildat värb: *vörvæ* 'ringa björn' To. *s*-formerna, som förekomma i Ljungaområdet, bero tydligt på invärkan av det framfölgående *v*¹. Att öggen *a* → *æ* uteblivit i de trakter, som bevara *a*-ljudet, är påfallande.

§ 20. Äldre ä framför *s*-förbindelser

a) framför *ss*:

<i>bras</i> m. mängd, hop ² SeBo.	<i>kas</i> m. kasse; bur för små-
<i>ga</i> i <i>brásŋ</i> bli sönderslagen Se.	grisar o. dyl. SeLiToTu.
<i>brása</i> v. fyra på, elda duktigt;	<i>kāsæ</i> f. kassa Se.
slösa ³ Se.	<i>kāsæ</i> propr. kortnamn för Ka-
<i>gäsŋt</i> adj. n. gassigt Se, -a- Bo.	rin Ty.
<i>gāsæ sæ</i> v. gassa sig Se, -a- Bo.	<i>kvas</i> m. klass SeBo.

¹) Jfr Bogren § 44,2. Kvaliteten *s* kunde även tänkas återgå på äldre ä, jfr Torp art. *kverva*,

²) Jfr Torp *brass* n.

³) Jfr änsv. *brassa* 'fråssa'.

màsæ propr. kortnamn för *pàsæ* v. passa SeLiBo.

Marta Li.

plas m. plats SeLjBo.

pas adv. vid pass SeLi.

tas m. tass SeLjTuNj, -a- Bo.

pàsar m. passare SeLi.

vas m. vass (växten) Ho.

Öppet **a** är, som synes, det normala. Blott längst västerut i Bo (ej i To)¹ uppträda former med *a* talrikare. Hur dessa äro att bedömma, är vanskligt att säga. Möjligt är, att de äro att sätta i samband med liknande utveckling i häls., jfr Ljusdal *las* 'lass', Bäragsjö *plasar* 'platser'.

I ett ord, nämligen adj. **vass**, förekommer slutet **a** i stora delar av landskapet, vilka eljest regelbundet synas uppvisa öppet **a** i denna ställning: *vas* SeTyHäLjLiHoBo, *vas* ToTuNj. Den naturligaste förklaringen till det slutna **a**-ljudet är nog den, att detta föreskriver sig från neutrum-formen **vasst**, där man ljudlagsenligt skall vänta *a* (jfr mom. b nedan).

I det föregående, § 17 e, har behandlats en sporadisk ögg **a** → *a* framför **ns** ock **nd**. Denna har intätt även framför **ss** i delar av landskapet. Exempelen därpå äro:

håsa interj. usch, fy² SeSkTiTyLjInLiHoToStTuNj, -a- Bo.

las n. lass SeSkTiInLiHoStTuAtNj, -a- HäLjBoTo.

låsæ propr. Lasse SeTiTyLjInLiStTuAtNj, -a- BoTo.

Former med *a* förekomma i nordöstra ock sydvästra hörnen av området. *a*-formernas utbredning stämmer alltså väl överens med utbredningen av former som *dansæ* 'dansa' ock *lan* 'land' (se § 17 e). Detta gäller i synnerhet formen *las*; de båda andra anförda *a*-formerna ha en något större spridning i synnerhet i nordost. *Tas* alltså hänsyn till förekomst, bör tydligen öggen **a** → *a* framför **ss** bedömmas på samma sätt som samma ögg framför **ns**, **nd**. *a*-formerna äro att sätta i samband med jämtsk språkutveckling. Beträffande öjt. har jag dock inga belägg på öggen; den förekommer emellertid enligt muntligt meddelande av H. Geijer i ijt.

b) framför **s** + konsonant:

ask m. ask SeTyHäBo.

blask n. blask Se.

åskæ f. aska SeHäBoNj; *åsk-*

blåskæ v. plaska³ SeHäLiHo

föra f. ugnsraka Li.

Nj.

¹) Jfr även Bogren § 19 L.

²) Häls. *hassa*, *assa* (Wennberg).

³) Se Torp, art. *blaskra*.

- dask* m. dask, hårt slag Se. *tåskæ* f. scrotum SeHäLi; *ʔl̥àdr-*
dåskæ v. daska, slå SeTo. *ʔåskæ* sladdrande kvinna Bo.
fjask n. fjäsker, barnslig per- *fjask* m. pojkvasker SeTyLi
 son SeTyLiHoAt. HoAt.
fjåskæg adj. barnslig, naiv Se *fjåskæ* v. traska omkring⁶ Se
 TyLjLiHoAt. TyHo.
fjåskæ v. fjåska, uppträda *tråskæ* v. traska SeBo.
 barnsligt Se. *våskæ* v. blanda kort SeHä,
fөрhåskæ *sa* v. förhasta, för- tvätta SeLj.
 ivra sig¹ SeTyLiHoAt. *kråskæg* adj. krasslig SeLi.
kask m. *kask, blandning av *pråskæ* v. prassla Hä.
 kaffe ock brännvin² SeTy *skråskæg* adj. *skrasslig, krass-
 HäLjLiBoTo. lig SeTyHoBoAt.
kåskæ v. dricka *kask SeLiBo. *språskæ* v. sprattla SeBo.
låskæ v. traska omkring³ LiBo. *påsmæ* m. pasma SeTyHäInHo
låsktæg f. ett slags syklove Se. BoTo.
mask m. mask SeTyLjLiTu. *asp* f. asp SeTyHäLjNj; *åsp-*
måskæg adj. full med mask Se. *löv* n. asplöv SeLi.
måskæ f. maska SeTyHäBo. *håspæl* m. haspel SeTyHäLjAt.
pjåskæ v. plaska⁴ SeLiAt. *håsplæ* v. haspla SeLj.
ramåsk n. oreda, virrvarr, bråte *rasp* f. rasp SeLjBo.
 Se. *råspæ* v. raspa Se.
rask adj. rask SeLjBoTo. *bast* n. bast SeBo.
rask n. något sammanrafsat, *rygæbåstæ* n. best. ryggbastet
 skräp⁵ Se. SeTyLiHo.
råskæ v. raska SeSt. *båstæ* f. bastu SeTyLjBoAt.
slask n. slask Se. *fast* adj. fast SeTyHäLjLiBo
slåskæ v. slaska Se TyLjBoTo. Nj.
smask interj. *smask, smack *fåsnæ* v. fastna SeHäInBo.
 Se. *gast* m. gast SeHäBo.
småskæ v. smacka, smaska Se *håstæg* adj. hastig, häftig till
 Ty. lynnet SeTyLi.

¹⁾ Jfr Rietz *haska* på 'skynda på'. *haska* ut en 'skynda på någon att han blir färdig'.

²⁾ Se Hellquist *kask*.

³⁾ Se Torp *laska* 2.

⁴⁾ Ordet är identiskt med *rspr. plaska*, *fast* inskott av pejorativt *j ägt rum*.

⁵⁾ Se Torp *rask* n.

⁶⁾ Jfr Torp, art. *kjaska* ock *taska* v.

<i>i snårhåst</i> adv. uttr. i hastig-	delen av en kvast SeLiHo
het Se.	At.
<i>kast</i> m. (ved)kast SeLj.	<i>last</i> m. last Se.
<i>kast</i> m. kastmaskin SeSt.	<i>lastæ</i> v. lasta Se.
<i>kåstæ</i> v. kasta SeTyHäLiBo	<i>mast</i> f. mast Se.
AtNj.	<i>måstræ</i> v. äntra, klättra på
<i>kåstrül</i> m. kastrull SeTo.	stång ¹ Se.
<i>kvast</i> m. kvast SeHäBoToTu;	<i>rast</i> m. rast SeBo.
<i>kvåstlóm</i> m. den ombundna	<i>trast</i> m. trast SeLi.

Regeln blir, som synes, att slutet **a** uppträder i denna ställning. I ett mycket ringa antal ord förekommer öppet **a**:
fåstr f. faster SeHäLjTuNj, -a- BoTo.
fåskæ f. flaska SeHäLjLiBoAt.
fårbåskæ mæ interj. förbaske mej SeHä.

Av Bogren § 19 L 2 uppges ifrån To orden **maska** ock **taska** med öppet **a**, målet har annars liksom mp. i övrigt *a*². Olika faktorer torde ha bidragit till den avvikande kvaliteten. För **faster** ock **förbaske mej** förefaller det rimligast att antaga rspr-påvärkan. Detsamma kunde ock gälla **flaska**, men härvidlag är det ingalunda osannolikt, att det framför-gående *t* värkat vokalens kvalitet. Att Torpmålet i enstaka ord i olikhet mot mp. i övrigt uppvisar öppet **a**, har visat sig i det föregående (se t. ex. § 17 b, c). Förklaringen härtill är att söka i främmande, närmast östjämtskt, inflytande (jfr § 2 mom. 5).

§ 21. Äldre **ä** framför **t**-förbindelser

a) framför **t + n, r**:

<i>fåtne</i> av v. mojna, lägga sig	<i>håtræ</i> sæ v. snygga upp sig ⁴
(om vinden) ³ Ty.	SeTyLjLiHoAt.
<i>våtne</i> v. vattna SeBo.	

¹) Urspr. betydelsen är väl 'klättra uppför en mast'. Ordet synes vara direkt bildat på ett subst. **master**, se Torp *master* f., ock är alltså till sin bildning identiskt med **mastra** 'reise masten i en baad' (Aasen).

²) Jfr Bogren § 18 H, 1, 2, 3.

³) Rietz **flattnä** (Mp.); jfr Torp **flatna** 'bli flat'. Det mp. ordet har väl ursprungligen avsett böljegångens avtagande efter storm, men sedermera kommit att överflyttas på den samtida företeelsen 'vindens avtagande'.

⁴) Ross **hatra** 'irettesette'.

kvàtræ v. krångla¹ SeTyLj *skvàtræ* v. stänka, skvätta (om ragn)³ Bo.
LiHoBoToAt.

kvàtræg adj. krånglig SeLjLi *tàtræ* v. smattra (om ragn)⁴ Se Bo.
TyLj.

pnàtræ v. jollra, pladdra² Ty. *jsàtræ* v. snattra, sladdra⁴ To.

Framför *tr* har *a* blivit förlängt ock uppträder därvid, som alltid vid förlängning framför konsonantgrupp, som *a* (jfr § 13 b, § 14 b, § 18 b). Framför *tn* har förlängning ej inträtt, för så vitt man kan dömma av exemplen, som blott äro två till antalet. I detta fall representerar nog *hattna* den ljudlagsenliga kvaliteten, medan *vattna* fått sitt slutna *a* från subst. *vatten* (*vatn*), jfr § 7.

framför *tt*:

hat m. hatt SeTyHäLjLiHoBo ToAt.

kat m. katthane SeHä.

kåtæ f. katta SeTyHäLjLiHo BoToAt.

mat adj. matt SeHäLjInBo, -a- LiHo.

måtæ f. matta SeTyHäInBoSt, -a- LiHo.

prat adj. platt Se.

pråtæ f. platta Se.

skat m. skatt SeLjLiHo.

skåtæ v. betala i skatt Se.

skrat m. skratt SeLj.

skråtæ v. skratta SeTyHäLj LiBo.

sprat n. spratt SeInHoBo, -a- Li.

tåtar m. tattare SeHäBoTo.

trat m. tratt SeHäLjLiHoTo;

fylltrat fylltratt Bo.

tråtæ t v. inpränta i någons minne Se.

Ytterligare belägg från Torpmålet återfinnas hos Bogren § 18 H 3, § 19 M.

Orden *hatt* ock *katt(a)* uppvisa över hela området slutet *a*, i övrigt synes öppet *a* vara förhärskande; dock förekomma i LiHo några *a*-former. Det förefaller sannolikt, att *a*-formerna representera den ljudlagsenliga utvecklingen. Det öppna *a*-ljudet torde i så fall bero på inflytande från *rspr*. Flera av de anförda orden äro ju tydligen sådana, som lånats därifrån. I något fall, som t. ex. *skratta*, kan nog *r* ha värkat den öppna kvaliteten.

Exempel på hithörande starka preteritiformer:

¹⁾ Se Torp *klatra*.

³⁾ Se Torp art. *skvata*.

²⁾ Se Torp art. *pjaatra*.

⁴⁾ Jfr Torp *tjadra*.

gat pt. av *jēta* vara tvungen SeTyHäLjLiHo, -a- ToStTuAtNj.
knat pt. av *knætæ* knäppa, knysta To.
skvat pt. skvatt SeLj, -a- BoTu.
sprat pt. spratt SeHo, -a- BoToTuAtNj.
trat pt. av *trætæ* ramla baklänges Bo.

Formerna uppvisa, som vanligt hos dylika när de ej i hela området ha *a*, i de säx Ljungasocknarna öppet *a*, i den övriga delen av landskapet slutet *a* (jfr § 15 b ock c).

I hittills anförda ord har som motsvarighet till äldre *ä* i denna ställning förekommit *a* ock *æ*. En tredje kvalitet, nämligen *a*, uppträder lokalt i ett fåtal fall:

brat adj. brant SeTiTyHäLjInLiHoTuAt, -a- BoTo.
fätæg adj. fattig SeSkTiInLiHoTuAtNj, -a- HäLjBoTo.
nat f. natt SeTiTy¹Lj¹InLiHoStTuAtNj, -a- HäBoTo.

Beträffande den geografiska fördelningen märkes, att *a*-formerna höra hemma i nordost ock i sydväst. *a*-formerna visa sig följacktligen ha samma spridning som liknade former av *dansa*, *land* ock *lass* (jfr §§ 17 e ock 20 a). Kvaliteten i *brat* kan vara beroende på invärkan av det framfölgående r-ljudet; formens utbredning även över det nordöstra hörnet av landskapet talar i sin mån för att den ej helt är att jämställa med de övriga. Dessa äro däremot (liksom *dansæ*, *lan*, *las*) att sätta i samband med liknade utveckling av *a* i jämtska, jfr t. ex. Mörsil *glætu* 'glatt', Ragunda *fatr*, *nat*.

§ 22. Äldre *ä* framför *v*-förbindelser:

jætæ v. prata hit ock dit, *nætæ* v. fingra på⁴ Ty.
 svamla² SeHoAt. *nævæt* m. navle SeBoTo.
kævæ v. kavla SeLj. *svævæ* v. svamla⁵ To.
kævæt m. kavle SeLjBo. *tævæ* f. tavla SeLiBo.
kræv(v)æ v. kravla Se. *trævæ* v. trampa, gå mycket på
krævæt adj. senfärdig, utan hand- samma ställe⁶ SeAt, *trævæt*
 lag³ At; *krævæt* adj. n. knappt, Ty.
 dåligt (ekonomiskt) To.

Utvecklingen till *a* är regelbunden. Vid förlängning

¹) I socknen förekommer även formen *nat*.

²) Jfr Torp *hjala*.

³) Bildning till värbet *kravla*.

⁴) l-avledning till *nava*, som återfinnes i § 5.

⁵) l-avledning till no. *svava* 'vrøvle, snakke vidtløftig' (Torp).

⁶) Rietz *travla* 'gå ock trampa ner, vada i snö eller sand'.

framför konsonantgrupp brukar denna kvalitet konsekvent inträda (jfr § 21 mom. a).

§ 23. Substitution av rspr. långa a-ljud:	
<i>åbram</i> propr. Abraham SeTo.	<i>kanäl</i> m. kanal SeTy.
<i>ågust</i> propr. August SeHäAt.	<i>klar</i> adj. klar SeLi.
<i>aparät</i> m. apparat Se.	<i>klara sæ</i> v. klara sig SeLiHo.
<i>åron</i> propr. Aron SeLi.	<i>kämænäl</i> m. kommunalutskyl-
<i>åvje</i> v. avgiva SeLi; <i>åvhøræ</i>	der SeLj.
v. lyssna på ¹ SeHä.	<i>kærpräl</i> m. korpral SeLi.
<i>bal</i> m. bal, danstillställning	<i>kran</i> m. kran SeLiHo.
SeLiHoBoTo.	<i>kransåge</i> v. kransåga SeTy.
<i>bal</i> m. (kaffe)bal SeTy.	<i>lågål</i> m. ladugård SeLi.
<i>båndöm</i> m. barndom SeLi;	<i>libæral</i> adj. liberal; givmild
<i>bånfäst</i> m. barnfäst SeLj;	SeLj.
<i>bånvagn</i> f. barnvagn SeTu:	<i>måsömn</i> m. masugn At.
<i>båñens dag</i> Barnens dag ²	<i>masás</i> m. massage SeLj.
SeTo.	<i>müntåfær</i> pl. mustascher SeLj.
<i>bæsmån</i> n. besman SeHä.	<i>nørmål</i> adj. normal Li.
<i>dåto</i> n. datum SeTy.	<i>pasfåser</i> pl. paschaser SeTy.
<i>dåvid</i> propr. David Li.	<i>promænåd</i> m. promenad SeLi.
<i>fån</i> subst. fan SeTo.	<i>riksdåler</i> m. riksdaler SeSt.
<i>fotrål</i> n. fodral SeLi.	<i>sal</i> m. sal SeTyLiHoBoAt;
<i>grad</i> m. grad SeTo.	<i>løvsål</i> lövsal SeHä.
<i>grimåfær</i> pl. grimaser SeLj.	<i>sålg</i> adj. salig SeLiToAt.
<i>håla</i> v. hala SeHo.	<i>såra</i> propr. Sara SeInTo.
<i>kalås</i> n. kalas SeTyLjBoTo.	<i>smål</i> adj. smal SeTyHäLiHoBo.
<i>kamrát</i> m. kamrat SeInLi.	<i>tran</i> m. tran SeLi.

Som av ovanstående exempelsamling framgår, blir regeln för substitution av rspr. långa slutna a-ljud, att detta i mp. ersättes med öppet a. Substitutionen inträder med osviklig konsekvens, exemplen härövan äro blott ett plock ur högen. Företeelsens orsak ha vi att söka däruti, att ett avsevärt antal gamla folkliga ord, nämligen de som behandlas i § 5, ljudlagsenligt ha utvecklat långt öppet a, medan rspr. i samma ord har långt slutet a; rspr. *kræge* motsvaras ljudlagsenligt av mp. *kræga*. Visserligen förekommer i mp. långt slutet a i överensstämmelse med rspr. i de fall, då gammalt ä utveck-

¹⁾ Jfr härmed *av* ock *ta* § 9.

²⁾ Jfr härmed *bån* § 19 c.

lats i kort sluten stavelse eller förlängts framför konsonantgrupp, t. ex. *mat* 'mat', *håglæ* 'hagla'; men de ord, som tillhöra dessa grupper, äro numerärt underlägsna de förstnämnda. När rspr. *a* sålunda på grund av de dialektala ljudlagarna kommit att oftast motsvaras av mp. *a*, har en känsla av att detta alltid bör vara fallet växt fram, en känsla som tar sig uttryck i substitution, på sätt som ovan exemplifierats.

Bogren har vid sin behandling av *a*-ljuden i Torpmålet ej observerat förekomsten av denna substitutionslag. I § 13 sammanför han en del ord, i vilka kvaliteten *a* syntes honom svårförståelig. En del av dessa fall äro att förklara i avslutning till vad som här sagts.

Anm. Substitution av rspr. korta *a* har berörts på flera ställen i det föregående, märk särskilt § 14 mom. a.

Efterord.

I »Inledning» till min gradualavhandling Medelpads folkmål I redogjorde jag, år 1923, för mina planer på att utgiva ett omfattande arbete om boktitelns ämne. Det var alltså min avsikt, att avhandlingen ej skulle stanna vid en »akademisk etta» utan vore början till en utförlig behandling av medelpadskan. Jag trodde i min ungdomliga optimism, att jag vid sidan av arbetet på den bana jag börjat ägna mig åt — lärarens — skulle få tid och krafter över till att fullfölja den planerade vetenskapliga uppgiften.

Så småningom framträdde det dock allt klarare för mig, att min plans fulla förverkligande skulle komma att allt mer och mer ställas på framtiden. Jag har dock ännu ej helt övergivit planen utan hoppas att en gång kunna realisera den, om ock i mer begränsad omfattning än den ursprungligen tänkta.

Jag har därvid tänkt mig saken på följande sätt. Huvudmassan av mitt medelpadsmaterial är ju från Selånger, och detta kunde anföras i ungefär samma utsträckning som i min avhandling. På så sätt skulle verket behålla sin karaktär av beskrivning på en sockendialekt. Vad däremot materialet från andra medelpadssocknar beträffar, kan det vara överflödigt att meddela det i samma utsträckning som i avhandlingen, alltså alla tillgängliga belägg. I stället kan man i avslutning till språkliga företeelser i Selånger nöja sig med att därpå bygga allmänna och översiktliga resonemang om dialektala skiftningar i landskapets folkmål.

Arbetet på att realisera mina planer från 1923 har ej helt legat nere. Med åtskilligt material, främst från Selånger, men även från andra socknar, t. ex. Indal och Torp, har jag utökat mina tidigare samlingar. Med tanke på de samlingar, som dessutom föreligga i Landsmålsarkivet i Uppsala, synes det, som om material i stort sett föreligger för en fortsättning på »Medelpads folkmål I» enligt ovan skisserade plan.

Hudiksvall i december 1946.

A. Vestlund.

Detta häfte är tryckt med särskilt understöd av
Humanistiska Fonden.

Föregående del av Vestlund, Medelpads folkmål
ingick i häft. 160 (1923. 4). Härmed är detta
arbete avslutat och har placerats som
n:r 48 i B-serien.
